

DE RECHTEN VAN PERSONEN GEREGISTREERD IN DE CENTRALE VOOR KREDIETEN AAN PARTICULIEREN VAN DE NATIONALE BANK

Artikel VII.148 -VII.157 van het Wetboek van Economisch recht

I. ALGEMEEN

De Centrale voor Kredieten aan Particulieren (hierna C.K.P.), werd opgericht binnen de Nationale Bank van België en wordt geregeld door de artikelen VII.148 tot VII.158 van het Wetboek van Economisch recht en door het Koninklijk besluit van 23 maart 2017 tot regeling van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren.¹

Zij registreert alle consumenten- en hypothecaire kredietovereenkomsten die voor privédoeleinden zijn afgesloten door natuurlijke personen (positief luik van de C.K.P.) maar ook de eventuele wanbetalingen die gevolgen hebben voor deze overeenkomsten (negatief luik van de C.K.P.).

Met deze gegevensbank wil de wetgever de kredietgevers een overzicht bieden van alle afgesloten overeenkomsten zodat zij gemakkelijker een te grote schuldenlast kunnen tegengaan.

De kredietgevers bezorgen de gegevens van deze overeenkomsten aan de C.K.P. binnen de twee werkdagen na het afsluiten van een overeenkomst en na afloop van de overeenkomst worden ze nog drie maanden en 8 werkdagen bewaard.²

Vooraleer een kredietovereenkomst wordt afgesloten, moeten de kredietgevers de Centrale raadplegen die hen informatie zal verschaffen over eventuele andere overeenkomsten die de kandidaat-lener afsloot en eventuele wanbetalingen.

¹ Boek VII van het Wetboek van Economisch Recht dat bepaalt dat de CKP in werking is getreden op 1 april 2015 en de wet van 10 augustus 2001 betreffende de Centrale voor Kredieten aan Particulieren. Het Koninklijk besluit van 23 maart 2017 is in werking getreden op 1 april 2017. Het vervangt het Koninklijk besluit van 7 juli 2002. Deze documenten kunnen geraadpleegd worden op de website van de Gegevensbeschermingsautoriteit (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/>) of de FOD Economie (<https://economie.fgov.be/nl>).

² Behalve wanneer er een wanbetaling bestaat: in dit geval wordt de registratie verlengd tot beloop van de daartoe voorziene termijnen.

De kredietgevers zijn overigens verplicht om aan de C.K.P. bepaalde achterstallige betalingen te melden in de terugbetaling van de consumenten- en hypothecaire kredieten.

Naast deze verplichting, staat het hen vrij om de achterstallige betalingen die niet geregeld zijn in het Wetboek van Economisch Recht, te melden in het bestand van de niet-gereguleerde registraties³.

Deze nota geeft uitsluitend uitleg over de verwerkingen die verband houden met de betalingsachterstand, in de volksmond beter bekend als de "lijst van wanbetalers". Ook de rol van de Gegevensbeschermingsautoriteit zal hierbij worden uitgeklaard.

Kort samengevat,

❖ Het doel van deze verwerkingen:

de strijd tegen de overmatige schuldenlast van particulieren en ook de bescherming van de kredietgevers tegen de insolventie van de consumenten.

❖ De natuurlijke personen die worden geregistreerd:

alle natuurlijke personen die een kredietovereenkomst afsluiten voor andere dan commerciële, professionele of ambachtelijke doeleinden (aankoop van een wagen voor privé-gebruik, lening voor een vakantie, kredietopening verbonden aan niet-professionele uitgaven, aankoop van een woonhuis, enz.) alsook de eventuele medeschuldenaren en zekerheden.

❖ De informatieverstrekking aan de personen:

- de algemene voorwaarden van de kredietovereenkomst bevatten bepalingen over de wijze van informatieverstrekking;
- hoewel de kredietinstellingen daar niet wettelijk toe verplicht zijn, brengen zij gewoonlijk de kredietnemers nauwkeurig op de hoogte onder meer via herinneringsbrieven of, in voorkomend geval, via brieven tot ingebrekestelling;
- de C.K.P. verwittigt onmiddellijk de persoon bij hun eerste registratie in het negatief luik van het bestand; in deze brieven wordt eveneens melding gemaakt van de mogelijkheid om zich tot de Gegevensbeschermingsautoriteit te wenden met eventuele vragen.

❖ Wie heeft toegang tot de geregistreerde gegevens:

- de betrokken persoon of zijn advocaat;
- de erkende of geregistreerde kredietgevers, de kredietverzekeraar, de betalingdianstaanbieders en de schuldbemiddelaars: zij kunnen die inlichtingen enkel gebruiken in het kader van een toekenning of beheer van kredieten of betalingsmiddelen, die het privévermogen van de persoon kunnen bezwaren;
- de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA);
- de Nationale Bank;
- de Gegevensbeschermingsautoriteit in de uitoefening van haar opdracht;

³ Ter informatie, het betreft het oude aangepaste bestand van de Beroepsvereniging van het Krediet (B.V..K.) die zijn activiteit als verwerkingsverantwoordelijke heeft stopgezet in 2004.

⁴ Zie artikel VII.9 van het Wetboek van Economisch recht om de precieze toegangsvoorwaarden te kennen.

- de personen die een activiteit uitoefenen van minnelijke invordering van de schulden van consumenten voor de gegevens van de kredietovereenkomsten die zij daadwerkelijk in het kader van hun activiteit van schuldinvordering hebben opgenomen ;
- de mobiliseringsinstelling bedoeld onder artikel 2 van de wet van 3 augustus 2012 betreffende diverse maatregelen ter vergemakkelijking van de mobilisering van schuldinvorderingen in de financiële sector ;
- de ambtenaren van de FOD Economie bevoegd om op te treden in het raam van boek XV;
- onder bepaalde voorwaarden, de buitenlandse kredietcentrales.

❖ Gevolg van de registratie:

De registratie heeft in principe geen rechtstreekse juridische werking.⁵ Het blijft elke kredietgever vrij om al dan niet een nieuw krediet toe te kennen aan de geregistreerde persoon. Elke financiële instelling bepaalt op dat vlak haar eigen beleid. De kredietweigering kan evenwel worden gerechtvaardigd door andere motieven (onvoldoende inkomsten of waarborgen, een te hoog bedrag van het gevraagde krediet, een te groot aantal reeds afgesloten kredieten, enz.).

II. IN WELKE GEVALLEN WORDT MEN GEREGISTREERD?

II. A. *Beginsel*

Zoals gezegd zijn de banken en de andere kredietgevers bij wet verplicht om bepaalde wanbetalingen mee te delen aan de C.K.P.

II. B. *Welke wanbetalingen geven aanleiding tot een registratie in de C.K.P. ?*

De volgende wanbetalingen geven aanleiding tot registratie in de C.K.P.:⁶

B. 1. Bij een verkoop op afbetaling, een financieringshuur, een lening op afbetaling of een hypothecair krediet die een van deze vormen aanneemt :

- wanneer drie, oorspronkelijk in de overeenkomst voorziene, maandelijkse termijnen op hun vervaldag niet of onvolledig werden betaald (hypothese B.1.a); of,
- wanneer een maandelijkse termijn onbetaald (of onvolledig betaald) blijft gedurende drie maanden (hypothese B.1.b); of
- wanneer de nog te vervallen maandelijkse termijnen onmiddellijk opeisbaar zijn geworden in uitvoering van artikel VII.105 van het Wetboek van Economisch recht. Volgens dat artikel kan de kredietgever de onmiddellijke betaling eisen van de nog te vervallen maandelijkse termijnen indien de consument minstens twee termijnen niet heeft betaald en hij één maand na het ter post afgeven van een aangetekend schrijven tot ingebrekestelling, zijn verplichtingen niet is nagekomen (hypothese B.1.c).⁷

⁵ Er wordt echter opgemerkt dat een persoon waarvan de gegevens geregistreerd zijn in het kader van de wet van 5 juli 1998 betreffende de collectieve schuldenregeling in principe geen krediet kan afsluiten.

⁶ Het is de consument, d.w.z. de schuldenaar of de medeschuldenaar, die geregistreerd zal worden en niet enkel de borgsteller.

⁷ Om te voldoen aan de wet, volstaat het dat de brief wordt verzonden naar het adres van de consument dat vermeld staat in de kredietovereenkomst of naar het adres dat naderhand werd aangegeven. Het is dan ook aangewezen steeds een bewijs te hebben van de mededeling van adreswijziging aan de kredietgever.

B.2. Indien het een kredietopening betreft of een lening op afbetaling of een hypothecair krediet die een van deze vormen aanneemt, wanneer:

- het kapitaalbedrag en/of de totale kost van het consumentenkrediet is verstreken overeenkomstig de voorwaarden van de kredietovereenkomst en niet of onvolledig werd terugbetaald binnen een termijn van 3 maanden (criterium B.2.a), of
- het kapitaal volledig opeisbaar is geworden nog voor de termijn bedoeld onder a) is verstreken en de kredietnemer het verschuldigd bedrag niet op onvolledig heeft terugbetaald (criterium B.2.b.),
- in afwijking van punt b), bij niet-betaling van het bedrag bedoeld in artikel VII.95, §2 en VII.147/10, 62 van het Wetboek van Economisch Recht (totaal terug te betalen bedrag), gebeurt de registratie één maand na het verstrijken van de nulstellingstermijn (criterium B.2.c.).

Belangrijke opmerkingen :

- 1) bij de eerste registratie van een wanbetaling in een kredietovereenkomst, moet het bedrag van deze wanbetaling hoger zijn dan 25 Euro;
- 2) de wanbetaling wordt uitsluitend beoordeeld ten opzichte van de maandelijksse afbetalingen die oorspronkelijk in de overeenkomst voorzien waren. Eventueel later overeengekomen schikkingen met de kredietgever of verleende betalingsfaciliteiten kunnen niet in aanmerking worden genomen.
- 3) opdat er van betaling in de juridische zin sprake zou zijn, is het noodzakelijk dat de rekening van de kredietgever daadwerkelijk op de vervaldatum voor het verschuldigde bedrag gecrediteerd wordt; men moet dus rekening houden met een termijn van enkele dagen tussen het afgeven van de betalingsopdracht bij de bank of de post, en het moment waarop de rekening van de belanghebbende wordt gecrediteerd, vooral indien er een weekeinde of een feestdag tussenkomt.

II. C Welke wanbetalingen worden geregistreerd in het "Bestand van de niet-gereguleerde registraties" bij de Nationale Bank (het vroegere B.V.K bestand) ?

Het Bestand van de niet-gereguleerde registraties bij de Nationale Bank registreert onder meer de wanbetalingen van kredietovereenkomsten, rekeningen of kredietkaarten die niet binnen het toepassingsveld vallen van het Wetboek van Economisch Recht en die natuurlijke personen betreffen. Bijvoorbeeld de wanbetalingen van kredieten die werden aangegaan voor professionele doeleinden.

Bij eerste melding in het Bestand van de niet-gereguleerde registraties moet de wanbetaling in elk geval 25 euro bedragen. In het algemeen zijn de criteria voor wanbetalingen dezelfde als voor de kredieten die binnen het toepassingsveld vallen van Het Wetboek van Economisch Recht.

De toegang tot de gegevens in dit bestand gebeurt zoals beschreven in punt III. A.

III. WAT TE DOEN BIJ EEN REGISTRATIE ?

III. A. *Zijn recht op toegang uitoefenen.*

Vanaf het moment van ontvangst van de verplichte informatie uitgaande van de C.K.P. of de B.V.K. over het feit dat zijn gegevens zijn geregistreerd, kan de betrokkene zijn recht op toegang uitoefenen, d.w.z. dat hij het recht heeft om de geregistreerde gegevens op zijn naam te raadplegen⁸.

Dit kan hij doen:

- met een gewone brief, vergezeld van een recto-verso kopie van zijn identiteitskaart, gericht aan ⁹:

Nationale Bank van België (Centrale voor Kredieten aan Particulieren)
Berlaimontlaan 14
1000 Brussel

De gevraagde inlichtingen moeten aan de betrokkene worden verstrekt binnen de 30 dagen na ontvangst van zijn verzoek. In de praktijk wordt een antwoord doorgaans verstrekt binnen de tien dagen nadat het verzoek werd ontvangen.

- door zich te begeven naar de zetel, het filiaal of agentschap van de Nationale Bank;
- of via het internet met zijn elektronische identiteitskaart.

Het spreekt vanzelf dat de kredietgever de betrokken persoon ook kan inlichten over zijn situatie en de redenen van de registratie kan verduidelijken.

III. B. *Wat gebeurt er bij een terechte registratie?*

Deze registratie zal een aantal jaar blijven aanslepen.

De gegevens die betrekking hebben op wanbetalingen worden bewaard voor een termijn van:

- een jaar vanaf het moment van regularisatie van de kredietovereenkomst,

De regularisatie is de toestand van de kredietovereenkomst waarbij:

- alle achterstallige bedragen werden terugbetaald, ofwel
- de integraliteit van de schuld moet worden en werd terugbetaald, ofwel
- de kredietgever niet overgaat tot maatregelen ter invordering van het opeisbaar gestelde krediet en aanvaardt dat de kredietnemer, die zijn betalingsachterstand heeft aangezuiverd, opnieuw het krediet volgens de oorspronkelijk overeengekomen modaliteiten terugbetaalt; ofwel

⁸ De in de C.K.P. verstrekte inlichtingen bevatten, behalve bepaalde gegevens betreffende de geregistreerde persoon (identificatienummer van het Rijksregister, naam, eerste voornaam, geboortedatum, adres), de naam van de kredietgever en van de beheerder van de overeenkomst, het type krediet en het nummer van de geregistreerde overeenkomst, de datum van registratie van de initiële achterstand en (eventueel) de huidige achterstand en, in voorkomend geval, de regularisatiedatum.

⁹ Om evidente veiligheidsredenen worden inlichtingen betreffende persoonsgegevens niet via de telefoon verstrekt.

- de einddatum werd bereikt van de aanzuiveringsregeling zoals voorzien in de collectieve schuldenregeling.
- maximum tien jaar vanaf de datum van de eerste wanbetaling, ongeacht of de overeenkomst wel dan niet geregulariseerd is.

De consument kan evenwel van de verwerkingsverantwoordelijke eisen dat de door hem verstrekte reden van de achterstallige wanbetaling (bijv. het verlies van een baan, een echtscheiding, enz.) tegelijkertijd met de wanbetaling wordt vermeld.

III. C. Wat te doen als de registratie onterecht is of fouten bevat?

De betrokken persoon heeft kosteloos recht op verbetering of verwijdering bij zowel de kredietgever als bij de C.K.P. In dat geval voegt hij bij zijn aanvraag een kopie van ieder document dat toelaat om de gegrondheid van zijn argumenten te staven.

Men oefent beter zijn rechten uit bij zijn kredietgever, omdat:

- enkel hij op de hoogte is van de overeenkomst en de redenen van de registratie;
- de C.K.P. niet kan nagaan of de gegevens die haar werden verstrekt, fouten bevatten of niet.

Binnen de maand die volgt op de aanvraag, moet de kredietgever de verbeteringen en verwijderingen meedelen.¹⁰

In het geval de persoonsgegevens worden recht gezet of verwijderd, moet de kredietgever dit bekendmaken bij iedere ontvanger van de gegevens.

De C.K.P. moet deze verbetering meedelen aan de personen die informatie hebben verkregen van de Centrale en die de kredietnemer vermeldt.

De kredietgever en de C.K.P. moeten intussen het bestaan van een betwisting vermelden telkens gegevens naar buiten toe worden meegedeeld (inzonderheid aan andere banken).

IV. RECHTSMIDDELEN.

IV. A. Algemeen.

Indien de kredietgever en/of de C.K.P al dan niet uitdrukkelijk de aanvraag tot toegang, verbetering of verwijdering verwerpen, beschikt de consument over drie rechtsmiddelen :

- Verzoek of klacht indienen bij de Gegevensbeschermingsautoriteit;

¹⁰ Afhankelijk van de complexiteit van de verzoeken en van het aantal verzoeken kan die termijn indien nodig met nog eens twee maanden worden verlengd. De verwerkingsverantwoordelijke stelt de betrokkene binnen één maand na ontvangst van het verzoek in kennis van een dergelijke verlenging.

- een gerechtelijke procedure instellen voor schending van de rechten op rectificatie en de verwijdering van de persoonsgegevens te wijten aan een verwerking die werd verricht in schending van de toepasselijke wetgeving;
- een burgerlijke rechtsvordering tot schadeloosstelling instellen voor de rechtbank.

IV. B. Een verzoek of klacht indienen bij de Gegevensbeschermingsautoriteit.

De geregistreerde persoon kan ervoor kiezen een verzoek of een klacht in te dienen bij de Gegevensbeschermingsautoriteit.

Als er een verzoek wordt ingediend, zal de eerstelijnsdienst van de Autoriteit dit verzoek behandelen vanuit een bemiddelingsoptiek. Wanneer er geen minnelijke schikking kan bereikt worden, wordt het oorspronkelijk bemiddelingsverzoek een klacht die de eerstelijnsdienst onder bepaalde voorwaarden kan overdragen aan de geschillenkamer van de Gegevensbeschermingsautoriteit: akkoord van de aanvrager of vaststelling door de eerstelijnsdienst van ernstige aanwijzingen die duiden op een praktijk die kan leiden tot een inbreuk op de fundamentele beginsels inzake gegevensbescherming.

Wanneer een klacht wordt ingediend, onderzoekt de eerstelijnsdienst van de Gegevensbeschermingsautoriteit of deze klacht ontvankelijk is. Als deze als ontvankelijk wordt beoordeeld, wordt de klacht overgedragen aan de geschillenkamer van de Autoriteit die beslist over het gevolg dat ze aan het dossier zal geven (onderzoek ten gronde, voorstel van transactie, verwittiging, overdracht aan het Parket, ...) ¹¹.

De rol van de Gegevensbeschermingsautoriteit bestaat er voornamelijk in te verifiëren of de inschrijving bij de C.K.P. in overeenstemming is met de wet en haar uitvoeringsbesluiten (bijvoorbeeld, zijn de geregistreerde gegevens exact, is de duur van de registratie niet afgelopen, had de kredietverlener al dan niet het recht om de persoon te registreren, werd het recht op toegang van de persoon tot zijn gegevens geëerbiedigd door de verwerkingsverantwoordelijke, of is de raadpleging van de gegevens van een natuurlijke persoon door een kredietverlener gebeurd binnen het wettelijk kader, etc.).

De Gegevensbeschermingsautoriteit velt dus geen oordeel over de opportuniteit van de registratie, vermits de voorwaarden daartoe strikt gereguleerd zijn.

Zij bezit geen enkele bevoegdheid om een oordeel te vellen over kwesties die de grond van de overeenkomst aangaan (bvb. of er bepaalde boetes betaald moeten worden).

De Gegevensbeschermingsautoriteit beschikt dus niet over de persoonsgegevens van de geregistreerde personen. Daarom moet de persoon bij zijn schriftelijke, ondertekende en gedagtekende klacht ieder document voegen dat nuttig kan zijn om zijn toestand te beoordelen, namelijk :

- ✓ een kopie van de overeenkomst;
- ✓ een kopie van de rekeninguittreksels;
- ✓ een kopie van de briefwisseling met de kredietgever;
- ✓ een kopie van de brieven van de C.K.P.

¹¹ Zie artikel 95, §1 van de wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit die de verschillende mogelijkheden van dossieropvolging opsomt.

De klacht moet worden gericht aan

Gegevensbeschermingsautoriteit
Drukpersstraat, 35
1000 Brussel
Tel.: 02/274 48 00

IV. C De mogelijke rechtsvorderingen.

1°) Het verzoekschrift als bedoeld in de wet op de persoonlijke levenssfeer, ingediend bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg: ¹²

1° van de woonplaats of de verblijfplaats van de eiser, als de eiser of ten minste een van de eisers, de betrokkene is, of

2° van de woonplaats of verblijfplaats, de hoofdzetel of de plaats van de vestiging van de verweerder of verweerders; of

3° van de plaats of plaatsen waar een deel of alle verwerkingen worden verricht¹³.

wanneer de verweerder geen woonplaats, verblijfplaats noch hoofdzetel of vestigingsplaats heeft in België, kan de vordering ingediend worden bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg van Brussel.

Deze rechtsvordering maakt het mogelijk om foutieve gegevens recht te laten zetten, te wissen of het gebruik te verbieden van persoonsgegevens die onjuist zijn of gelet op het doel van de verwerking, onvolledig of irrelevant zijn, waarvan de registratie, communicatie of opslag verboden zijn, of de verwerking waartegen de betrokkene bezwaar maakte of die langer werd bewaard dan de toegestane periode.

De voorzitter houdt zitting in kortgeding, d.w.z. volgens een versnelde procedure. Vanaf de betekening van dit verzoekschrift, zullen de verantwoordelijken van de betrokken bestanden de betwisting moeten vermelden bij iedere mededeling naar buiten toe.

2°) De vordering tot vergoeding van de geleden schade ten gevolge van de registratie, ingediend bij de Hoven en Rechtbanken, als enige bevoegd om een schadeloosstelling toe te kennen.

In het algemeen wordt aangeraden om beroep te doen op een advocaat alvorens een gerechtelijke procedure in te stellen. Hij zal bepalen welke procedure geschikt is om het verzoek in te dienen.

AH / 2012 / 0231 - NL
01.07.2018

¹² Wet van XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (B.S. van XXXXXXXX) - artikel 209.

¹³ Wet van XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (B.S. van XXXXXXXX) - artikel 211.